

сприятиме встановленню об'єктивної істини шляхом залучення як експерта так і спеціаліста, зважаючи на обставини контрактної кримінальної справи про злочин. Залучаючи особу зі спеціальними знаннями до кримінального провадження, адвокат повинен пам'ятати про різний процесуальний статус даних осіб — суб'єктів кримінального провадження. Так, спеціаліст дає роз'яснення щодо спеціальних питань, натомість експерту доручається проведення дослідження певних об'єктів і явищ, наслідком чого є висновок з питань, що виникають під час кримінального провадження. Консультації, надані спеціалістом можуть бути використані адвокатом при формулюванні запитань експерту. Приймаючи рішення про доцільність залучення адвокатом експерта чи спеціаліста під час кримінального провадження варто пам'ятати, що роз'яснення спеціаліста і висновок експерта за своєю процесуальною сутністю різняться.

АГАКЕРІМОВ О. Н.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри кримінального процесу

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В умовах інтенсивного розвитку наукового технічного прогресу, його продукти входять все більше до різних галузей життєдіяльності людини, підтвердженням чого, як приклад, стала галузь кримінального провадження, яка в умовах сьогодення, з урахуванням положень Кримінального процесуального кодексу України, від 13.04.2012 р. (далі КПК України), стала доповненою можливістю застосування електронних засобів контролю (далі ЕЗК) при застосуванні домашнього арешту в інституті запобіжних заходів.

Згідно ч. 1 ст. 195 КПК України, застосування ЕЗК полягає у закріпленні на тілі підозрюваного, обвинуваченого пристрою, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження. Такий пристрій має бути захищений від самостійного знімання, пошкодження або іншого втручання в його роботу з метою ухилення від контролю та сигналізувати про спроби особи здійснити такі дії (Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 листопада 2012 року: (офіц. текст). — К.: Паливода А. В., 2012. — с.108).

Як зазначає Пилипенко В. П., сьогодні електронний моніторинг правопорушників застосовується в 49 штатах США. Понад 60 країн світу ефективно використовують цю систему і як вид запобіжного заходу протягом кримінального провадження, і як альтернативу тюрмі під час відбуття покарання. Статистика свідчить, що кожного дня у світі постановляються тисячі судових рішень щодо застосування електронного моніторингу.

Загалом більш ніж 30 років використовуються 3 основних типи пристроїв для моніторингу перебування особи.

Перший та найпростіший (як у технологічному, так і в економічному плані) — це контроль за допомогою звичайної телефонної лінії. Сам по собі цей засіб контролю складається з двохпристроїв. Один, розміром з телефонний апарат, під'єднується до звичайної телефонної розетки. Інший — це легкий електронний браслет, що кріпиться на зап'ясті або, найчастіше, на нозі в ділянці щиколотки. Між пристроями встановлено зв'язок, і, коли браслет віддаляється на відстань, більшу від запрограмованої, подається сигнал тривоги. Він надходить на центральний сервер, а звідти — особі, яка здійснює безпосередній моніторинг конкретного правопорушника. Це може бути оператор за пультом спостереження в обласному відділенні внутрішніх справ, як у Росії, або офіцер із пробації, який отримує сигнал безпосередньо на свій айфон, як у США. При застосуванні домашнього арешту межі так званої допустимої зони можуть становити, наприклад, 30—50 м.

Другий тип — це аналогічний прилад моніторингу з використанням мобільного зв'язку. Така система стане в пригоді в містах, проте може виявитися неефективною в сільській місцевості, де стільниковий сигнал слабший.

І третій тип — це стеження за допомогою глобальної системи позиціонування (GPS). Складається з того ж браслета, переносного навігатора та стаціонарного передавача, що міститься вдома. Застосування такого типу моніторингу є дорогим задоволенням, але це дає змогу встановити реальне місцезнаходження особи за допомогою системи супутникового стеження. Переважна більшість країн використовують супутникову систему NAVSTAR GPS. У деяких країнах для більшої ефективності використовують змішані типи моніторингу. (Пилипенко В. П. Електронний моніторинг дозволить заощадити на триманні під вартою, а в перспективі — і на тюрмах // Закон і Бізнес. — 2012. — № 11 (1050) / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL:http://zib.com.ua/ua/8454-elektronniy_monitoring_areshtovanih_dozvolit_zaoschaditi_na_.html).

Слід зазначити, що відповідно до Положення про порядок застосування електронних засобів контролю, яке затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України, в нашій країні використовується система глобальних навігаційних супутникових систем GPS/ГЛОНАСС. (Про затвердження Положення про порядок застосування

електронних засобів контролю : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 9 серпня 2012 р. № 696 // Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1503-12>).

Загалом, використання ЕЗК дасть змогу державі заощаджувати на триманні осіб під вартою, і на доставленні їх у суд, а в подальшому, якщо такі засоби контролю будуть використовуватися в Україні й під час відбування особами покарання, — значно зменшить наповненість місць позбавлення волі та затрати на тримання засуджених.

В Україні ж тільки у 2011 році на доставлення осіб з місць попереднього ув'язнення до суду для участі в засіданнях держава витратила близько 20 млн грн. А тримання таких осіб у слідчих ізоляторах обійшлося нашим платникам податків у більш ніж 85 млн. (Пилипенко В. П. Електронний моніторинг дозволить заощадити на триманні під вартою, а в перспективі — і на тюрмах // Закон і Бізнес. — 2012. — № 11 (1050) / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL:http://zib.com.ua/ua/8454elektronniy_monitoring_areshtovanih_dozvolit_zaoschaditi_na_.html).

Підводячи підсумок зазначеному вище, слід відмітити, що не дивлячись на те, що ЕЗК при застосуванні домашнього арешту як запобіжного заходу хоча й зменшують навантаження на державний бюджет країни, проте слід мати на увазі, що використання ЕЗК невисокої вартості в такому запобіжному заході може не забезпечити належне його виконання, так як такі ЕЗК можуть виявлятися низькоякісними, а значить зростатиме ризик перешкоджанню (як умисно так і неумисно) їх належній роботі, що в свою чергу може призвести до такої ланцюгової реакції, як нездатність таких ЕЗК виконувати свої функції, а значить і в частковій мірі виконувати функції кримінального провадження. Тому, питання застосування належної якості ЕЗК в інституті запобіжних заходів кримінального провадження можна вважати актуальним предметом обговорення для висунення пропозицій щодо його покращення.

ЛИТВИН О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри кримінального процесу

ПРОБЛЕМА АКТИВНОСТІ СУДУ У ДОКАЗУВАННІ У СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Новий КПК поставив перед дослідниками ряд завдань, пов'язаних із переосмисленням сталих концепцій, що стосуються фундаментальних проблем кримінального провадження, у тому числі і проблем у царині доказування.